

Є. С. Холод,
аспірант, Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-1271-9315>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.1.213

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ БАНКАМИ ПРИ ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Y. Kholod,
Postgraduate student, State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University"

FEATURES OF MANAGEMENT DECISION-MAKING BY BANKS IN FORMING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Зазначено, що довгострокове кредитування та проектне фінансування інвестиційних проектів є за оцінками зарубіжних експертів найбільш ризикованим видом кредитування. Притаманні подібним проектам ризики значні та різноманітні: передбачається виділення значних коштів, найчастіше — кількох мільярдів доларів; реалізація проекту, що фінансується, може затримуватися внаслідок погодно-кліматичних умов або дефіциту будівельних матеріалів; закони та правила цього регіону або країни, в яких розгортається будівництво, можуть змінитися в несприятливий бік, що спричинить труднощі у завершенні будівництва або збільшення його вартості; можуть змінитися відсоткові ставки, що призведе до негативних наслідків або для кредитора (оскільки багато таких кредитів надаються за фіксованими процентними ставками). Під час проведення аналізу ризиків, крім виявлення можливих ризикових подій, їхнього впливу на реалізацію проекту та методів боротьби з ризиками, оцінюється плата за мінімізацію ризиків, що співвідноситься з небезпекою ризикових подій. Коригування потоків коштів здійснюється з урахуванням можливих сценаріїв настання ризикових подій, необхідного резервування грошових коштів та страхування ризиків як проекту, так і інвестора.

Визначено, що особливості прийняття управлінських рішень для формування інвестиційної привабливості підприємств орієнтуються на нейтралізацію чинників діяльності, які призводять до стримування інвестиційної діяльності. Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу, спрямованих на розширення економічного потенціалу підприємства, то особливу увагу кожен суб'єкт господарювання повинен, з одного боку, приділяти виключенню або мінімізації дії факторів, що стримують їх інвестиційну привабливість, а з іншого поліпшують. Для оцінки інвестиційної привабливості українських підприємств пропонується наступна схема аналізу, яка полягає в тому, що досліджуються шість основних блоків. Рентабельність капіталу найбільш істотна для інвесторів, оскільки характеризує результативність вкладення їхнього капіталу. Оцінками рентабельності капіталу є кілька показників.

It is noted that long-term lending and project financing of investment projects are, according to foreign experts, the most risky type of lending. The risks inherent in such projects are significant and diverse: significant funds are expected to be allocated, most often several billion dollars; the implementation of the financed project may be delayed due to weather and climatic conditions or a shortage of building materials; the laws and regulations of the region or country in which construction is taking place may change in an unfavorable direction, which will cause difficulties in completing

construction or increase its cost; interest rates may change, which will lead to negative consequences for the lender (since many such loans are provided at fixed interest rates). When conducting a risk analysis, in addition to identifying possible risk events, their impact on the implementation of the project and methods for combating risks, the fee for minimizing risks is estimated, which is correlated with the danger of risk events. Adjustment of cash flows is carried out taking into account possible scenarios of risk events, the necessary provision of cash and insurance of risks of both the project and the investor.

It has been determined that the features of making management decisions to form the investment attractiveness of enterprises are focused on neutralizing the factors of activity that lead to the restraint of investment activity. The main goal of investment activity is to ensure the implementation of the most effective forms of capital investment aimed at expanding the economic potential of the enterprise, so each business entity should, on the one hand, pay special attention to the exclusion or minimization of the effects of factors that restrain their investment attractiveness, and on the other hand, improve it. To assess the investment attractiveness of Ukrainian enterprises, the following analysis scheme is proposed, which consists in examining six main blocks. Return on capital is the most significant for investors, since it characterizes the effectiveness of their capital investment. Several indicators are estimates of return on capital.

Ключові слова: довгострокове кредитування, проектне фінансування інвестиційних проектів, економічний потенціал підприємства, вкладення капіталу, результативність вкладення, рентабельність капіталу.

Key words: long-term lending, project financing of investment projects, economic potential of the enterprise, capital investment, investment efficiency, return on capital.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Довгострокове кредитування та проектне фінансування інвестиційних проектів є за оцінками зарубіжних експертів найбільш ризикованим видом кредитування.

Притаманні подібним проектам ризики значні та різноманітні:

- 1) передбачається виділення значних коштів, найчастіше — кількох мільярдів доларів;
- 2) реалізація проекту, що фінансується, може затримуватися внаслідок погодно-кліматичних умов або дефіциту будівельних матеріалів;
- 3) закони та правила цього регіону або країни, в яких розгортається будівництво, можуть змінитися в несприятливий бік, що спричинить труднощі у завершенні будівництва або збільшення його вартості;
- 4) можуть змінитися відсоткові ставки, що призведе до негативних наслідків або для кредитора (оскільки багато таких кредитів надаються за фіксованими процентними ставками) [1, с. 417].

Нині інвестори залучають кредит у ті сфери підприємницької діяльності, які дають швидкий ефект (у вигляді отримання прибутку чи доходу). Практика показує, що з підприємств, які здатні швидко збільшувати випускати продукцію (чи платоспроможний попит продукції яких досить стійкий), залучення кредитів значно вигідніше, ніж інвестування коштів із виплатою частки прибутку.

Об'єктами банківського кредитування капітальних вкладень юридичних та фізичних осіб можуть бути витрати на: будівництво, розширення, реконструкцію та технічне переозброєння об'єктів виробничого та невиробничого призначення; придбання рухомого та нерухомого майна (машин, обладнання, транспортних засобів, будівель та споруд); освіту спільних підприємств; створення науково-технічної продукції, інтелектуальних цінностей та інших об'єктів власності; здійснення природоохоронних заходів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України та підприємств, у своїх наукових працях досліджували такі вітчизняні науковці як: Примостки Л. О., Гришук А. М., Брежневої-Єрмоленко О. В. і Золотарьова О. В., Тимошенко М. В., в яких розглядаються теоретичні основи інвестиційної діяльності банків. Окремо слід виділити напрям досліджень, присвячений проблематиці регулювання діяльності банків на ринку цінних паперів, зокрема, праці Жердецької Л. В., Черкасової С. В., Фролова Д. С. Розробки механізмів державного регулювання банківського інвестування висвітлюються в публікаціях Ніконенко У. М., Онікієнко С. В., Пугача А. М., Демчука Н. І., Пшика Б. І. та інших.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження факторів впливу особливостей прийняття управлінських рішень банками при формуванні інвестиційної привабливості підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основою кредитних відносин юридичних та фізичних осіб із банком є кредитний договір. У цьому документі передбачаються, як правило, такі умови: суми видаваних позичок, строки та порядок їх використання та погашення, процентні ставки та інші виплати за кредит, форми забезпечення зобов'язань (застава, договір гарантії, договір поруки, договір страхування), перелік документів, що подаються банку. Конкретні терміни та періодичність погашення довгострокового кредиту, що видається юридичним особам, встановлюються за домовленістю банку з позичальником виходячи з окупності витрат, платоспроможності та фінансового стану позичальника, кредитного ризику, необхідності прискорення оборотності кредитних ресурсів [2, с. 191].

Видача довгострокового кредиту на об'єкти виробничого та невиробничого призначення здійснюється за умови подання позичальником наступних документів, що підтверджують його кредитоспроможність та можливість кредитування об'єкта:

- статуту (рішення про створення підприємства);
- бухгалтерського балансу підприємства на останню звітну дату, засвідченого податковою інспекцією;
- техніко-економічного обґрунтування (розрахунку, що відображає економічну ефективність та окупність витрат на будівництво);
- інших документів, що підтверджують фінансовий стан та кредитоспроможність підприємства [3, с. 941].

Банк здійснює спостереження за ходом виконання заходів, що кредитуються. При невиконанні позичальником своїх зобов'язань банк має право застосовувати економічні санкції, передбачені кредитним договором.

При перевірці прибутковості, коректності та повноти розрахунків звертається увага на такі фактори:

- наявність розрахунку грошових потоків для фінансового планування та визначення економічної ефективності за проектом та об'єктом інвестування в цілому;
- повнота розрахунків витрат;
- облік податків та зборів (основні проблеми виникають з урахуванням ПДВ до капітальних витрат та пільг з податку на прибуток);
- облік прогнозованих ризиків (плановий шлюб, простой, очевидні зміни цін тощо)
- юридична захищеність проекту (наявність відповідних квот, ліцензій, дозволів тощо);
- ступінь підтвердження інформації документами [4].

Для аналізу прибутковості інвестора складається звіт про рух його коштів та розраховується внутрішня норма прибутку, після цього прораховуються різні форми фінансування та вибирається оптимальна. У разі потреби відповідні розрахунки коригуються та доповнюються з урахуванням обраної форми фінансування.

Під час проведення аналізу ризиків, крім виявлення можливих ризикових подій, їхнього впливу на реалізацію проекту та методів боротьби з ризиками, оцінюється плата за мінімізацію ризиків, що співвідноситься з небезпекою ризикових подій. Коригування потоків коштів здійснюється з урахуванням можливих сценаріїв настання ризикових подій, необхідного резервування грошових коштів та страхування ризиків як проекту, так і інвестора.

Облік цих моментів на стадії техніко-економічного обґрунтування не тільки сприяє просуванню проектів, а й дозволяє збільшити їхню інвестиційну привабливість.

Залежно від факторів та обмежень, що впливають на інвестиційну діяльність підприємства, можна виділити три типи інвестиційної стратегії:

- консервативна стратегія;
- помірна стратегія;
- агресивна стратегія [5, с. 286].

Управління підприємством — це групова діяльність, тому інвестиційна стратегія формується радою директорів. Однак особа (або комітет), яка відповідає на підприємстві за інвестиційну політику, має бути наділена відповідними повноваженнями для здійснення необхідних операцій.

Так як за правильне інвестування коштів підприємства відповідає рада директорів, для нього необхідно готувати періодичні звіти, які можна було б використовувати для аналізу управління інвестиційним процесом та вироблення інвестиційної політики.

Ці звіти мають бути інформативними, зрозумілими та короткими. Так, рада директорів цікавлять насамперед ступінь диверсифікації та структура термінів погашення цінних паперів, що утворюють інвестиційний портфель підприємства, важливе значення для нього мають також дані регулярного аналізу інвестиційних якостей зазначених цінних паперів.

У міру зміни економічних умов інвестиційну політику підприємства слід переглядати та оновлювати. Це робиться при необхідності — залежно від зміни ситуації на ринку, фінансовому ринку в цілому або всередині підприємства.

При обґрунтуванні та прийнятті інвестиційних рішень необхідно враховувати також особливості галузі, в рамках якої здійснюється інвестиційний проект.

Так, наприклад, можна виділити такі найбільш суттєві, з погляду інвестиційного проектування, особливості підприємств:

1. Масштабність виробництва зумовлює більш високий рівень інвестиційних витрат і витрат виробництва та ускладнює можливості реагування на зміну ринкового попиту та прийняття управлінських рішень.
2. Виробництво продукції у більшості випадків є багатопродуктовим та багатофазовим, що створює значні складності при проведенні планових та інвестиційних розрахунків [6]. Так, наприклад, для багатопродуктових виробництв досить важко визначити точку беззбитковості виробництва. Багатофазовий характер виробничого процесу створює складнощі при розробці інвестиційної програми.
3. Через велику кількість комплектуючих, які у виробничому процесі складно прогнозувати потреба у комплектуючих і виробничих витратах.
4. Значні розміри допоміжного виробництва та служб, створюють складнощі щодо беззбиткового обсягу виробництва.
5. Висока капіталомісткість промислового виробництва у поєднанні з високою матеріалом — і енергоємністю впливає на величину виробничих витрат.
6. Висока частка витрат на нульовому циклі будівельних робіт у загальній частці капіталовкладень, підвищує величину початкових капітальних вкладень і відповідно збільшує терміни окупності інвестиційних проектів у промисловості.
7. Висока енергоємність виробництва, у умовах монополізму на основні енергетичні складові (особливо газу та електроенергії) призводить до залежності від

цін монополістів і веде до необхідності врахування ризику збільшення витрат.

8. Номенклатура продукції підприємств промисловості може перебувати під впливом сезонних коливань ринкового попиту на цю продукцію, що призводить до нестабільної величини прибутку та надходження коштів.

9. Капітальні вкладення проект із його масштабності не окупаються в короткостроковій перспективі, що, з одного боку, ускладнює залучення приватних інвесторів, з другого боку дає можливість отримання кредитів на пільгових умовах під гарантії державних структур.

10. Висока тривалість життя проекту вимагає прийняття довгострокових проектних та інвестиційних рішень.

11. Низька екологічність виробничих процесів вимагає щодо високих обсягів витрат за забезпечення охорони навколишнього середовища.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Так як основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу, спрямованих на розширення економічного потенціалу підприємства, то особливу увагу кожен суб'єкт господарювання повинен, з одного боку, приділяти виключенню або мінімізації дії факторів, що стримують їх інвестиційну привабливість, а з іншого поліпшують [7, с. 91]. Для оцінки інвестиційної привабливості українських підприємств пропонується наступна схема аналізу, яка полягає в тому, що досліджуються шість основних блоків:

Особливості прийняття управлінських рішень для формування інвестиційної привабливості підприємств орієнтуються на нейтралізацію чинників діяльності, які призводять до стримування інвестиційної діяльності.

Особливого значення для інвесторів мають темпи зростання прибутку підприємства. За результатами опитування акціонерів 1000 провідних корпорацій Західної Європи та США з'ясувалося, що інвестори однозначно віддають перевагу компаніям, які демонструють швидке зростання прибутку, але одночасно купують цінні папери підприємств з високим ступенем прогнозованості прибутку та стійким характером його зростання.

Що стосується відносних показників рентабельності, то зазначимо, що у зарубіжній теорії та практиці фінансового аналізу застосовують три основні групи: показники рентабельності капіталу, показники рентабельності продажів та показники рентабельності активів.

Рентабельність капіталу найбільш істотна для інвесторів, оскільки характеризує результативність вкладення їхнього капіталу. Оцінками рентабельності капіталу є кілька показників.

Література:

1. Примостка Л. О. Роль банків в акумулюванні інвестиційних ресурсів. Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу: зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф., 3 листоп. 2011 р. К: КНЕУ, 2011. С. 416—418.

2. Гришук А. М., Шарко А. Р. Теоретичні основи інвестиційної діяльності банків. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23 (10). С. 190—195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlut_2013_23.10_33 (дата звернення: 01.11.2025).

3. Брежнєва-Єрмоленко О. В., Золотарьова О. В., Москаленко К. О. Детермінанти інвестиційної діяльності комерційних банків. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 19. С. 948—954. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/142.pdf (дата звернення: 01.11.2025).

4. Тимошенко М. В. Банківське регулювання в сучасних умовах. Економіка і суспільство. 2024. Вип. 68. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5015> (дата звернення: 01.11.2025).

5. Жердецька Л. В. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності банків України на фондовому ринку. Науковий вісник ОНЕУ. 2021. № 9—10 (286—287). С. 11—17. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/286-287/page.php?id=abstract/ukr/11-17> (дата звернення: 01.11.2025).

6. Мединська Т. В., Руцишин Н. М., Ніконенко У. М. Податкове регулювання інвестиційної діяльності банків України. Бізнес Інформ. 2020. № 11. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-316-324> (дата звернення: 01.11.2025).

7. Онікієнко С. В. Регулювання інвестиційної діяльності банку. Монографія. К.: КНЕУ, 2013. 264 с

References:

1. Prymostka, L. O. (2011), "The role of banks in the accumulation of investment resources", *Finansovo-kredytnyy mekhanizm aktyvizatsiyi investytsiynoho protsesu: zb. tez II Mizhnar. nauk.-prakt. konf.*, 3 lystop. 2011 r., [Financial and credit mechanism for activating the investment process: collection of theses of the II International Scientific and Practical Conference, November 3, 2011], Kyiv National Economic University, Kyiv, Ukraine, pp. 416—418.

2. Hryschuk, A. M., and Sharko A. R. (2013), "Theoretical foundations of investment activities of banks", *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 23.10, pp. 190—195, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlut_2013_23.10_33 (Accessed: 01 Nov 2025).

3. Brezhnieva-Yermolenko, O. V., Zolotar'ova, O. V. and Moskalenko K. O. (2018), "Determinants of investment activity of commercial banks", *Yekonomika i suspil'stvo*, vol. 19, pp. 948—954, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/142.pdf (Accessed: 01 Nov 2025).

4. Tymoshenko, M. V. (2024), "Banking regulation in modern conditions", *Yekonomika i suspil'stvo*, vol. 68, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5015> (Accessed: 01 Nov 2025).

5. Zherdets'ka, L. V. (2021), "Assessment of the effectiveness of investment activities of Ukrainian banks in the stock market", *Naukovyj visnyk ONEU*, vol. 9—10 (286—287), pp. 11—17, available at: <http://nvisnik.oneu.edu.ua/collections/2021/286-287/page.php?id=abstract/ukr/11-17> (Accessed: 01 Nov 2025).

6. Medyn's'ka, T. V., Ruschyshyn N. M., and Nikonenko, U. M. (2020), "Tax regulation of investment activities of banks in Ukraine", *Biznes Inform*, vol. 11, available at: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-316-324> (Accessed: 01 Nov 2025).

7. Onikiyenko, S. V. (2013), *Regulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti banku*. [Regulation of investment activity of the bank]. KNEU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 01.01.2026 р.